

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ЦЕНТР ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ РОЗВИТКУ НАН УКРАЇНИ
КАФЕДРА ОПОДАТКУВАННЯ
ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

**Моніторинг і коментарі
до нормативно-правових актів
у сфері оподаткування**

травень, 2017 р.

Харків, 2017

Методологія дослідження

Моніторинг законодавчих та нормативно-правових актів у сфері оподаткування – спільний, постійно діючий проект НДЦ ІПР НАН України (<http://ndc-ipr.org>) і кафедри оподаткування ХНЕУ ім. С. Кузнеця (<http://vk.com/public76418287>).

Метою щомісячного Моніторингу є:

- оперативний аналіз нормативно-правових актів в сфері оподаткування;
- експертна оцінка ризиків, пов'язаних з прийняттям нових нормативних актів.

Методологія аналізу законодавчих та нормативно-правових актів передбачає ідентифікацію їх впливу на діяльність платників податків, порівняння нової редакції аналізованої норми з попередньою; оцінку можливої результативності відповідних змін з відокремленням позитивних наслідків та потенційних недоліків (ризиків). Критерії оцінки очікуваної результативності:

- узгодженість з діючою нормативно-правовою базою;
- спрощення або ускладнення податкового обліку;
- вплив на надходження коштів до бюджетів;
- вплив на економічну активність платників податків;
- зменшення або збільшення корупційних ризиків;
- доцільність використання конкретного інструмента порівняно з можливими альтернативами.

Аналіз законодавчих та нормативно-правових актів здійснюється за такими напрямками:

- зміни системи оподаткування і в адмініструванні податків;
- зміни в оподаткуванні окремими податками, зборами;
- оцінювання якості проведення аналізу регуляторного впливу проектів регуляторних актів в сфері оподаткування;
- довідкова інформація, пов'язана з оподаткуванням.

Моніторинг передбачає щомісячне оприлюднення результатів.

Зміст

1. Система оподаткування і адміністрування податків	-
1.1. Реформування податкової системи	-
1.2. Регіональні аспекти оподаткування	-
1.3. Адміністрування податків	-
1.4. Податковий контроль	4
2. Окремі податки і збори	5
2.1. Податок на прибуток підприємства	-
2.2. Податок на доходи фізичних осіб	-
2.3. Податок на додану вартість	5
2.4. Акцизний податок	-
2.5. Екологічний податок	-
2.6. Рентна плата	7
2.7. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки	-
2.8. Транспортний податок	-
2.9. Плата за землю	-
2.10. Єдиний податок	8
2.11. Збір за місця для паркування транспортних засобів	-
2.12. Туристичний збір	-
3. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування	-
4. Довідкова інформація	10
5. Оцінювання якості проведення аналізу регуляторного впливу проектів регуляторних актів в сфері оподаткування	11
6. Нормативно-правові акти, що набули чинності в травні 2017 р.	17

1. СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ І АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ

1.4. Податковий контроль

«Про внесення змін до наказу Міністерства фінансів України від 10 березня 2016 року № 344» . Наказ Міністерства фінансів України № 399 від 30.03.2017 р. Набув чинності 15.05.2017 р. (Офіційний вісник України , 15.05, 2017 р. № 38)

Коментар: Наказом оновлено порядок проведення перевірок платників податків з питань повноти нарахування і сплати податків під час здійснення контрольованих операцій та змінено назву перевірки на «перевірка з питань дотримання платником податків принципу «витягнутої руки».

Таким чином, Порядок наближено до норм діючого законодавства, а саме чинної редакції ПКУ. Така зміна безсумнівно має позитивні наслідки.

Також зміни торкнулися й повноважень керівників та посадових осіб контролюючих органів, а саме заступнику керівника та уповноваженій особі контролюючого органу надано право прийняття рішення про проведення (продовження строку проведення) перевірки. Слід зазначити, що раніше такі повноваження мали тільки керівники контролюючих органів. У даному випадку нововведення, - з одного боку, розширюють повноваження контролюючих органів, а з іншого прискорюють процедуру прийняття рішення.

Контролюючий орган, в свою чергу, надає погодження або мотивоване заперечення протягом 15 робочих днів (раніше - протягом 7 робочих днів). Дані зміни мають негативні наслідки для платників податків, через скорочення строків підготовки до перевірки.

Дещо уточнено порядок отримання від платників податків документів для проведення перевірки дотримання принципу "витягнутої руки". Тепер платник податків зобов'язаний надати посадовим особам контролюючого органу, які проводять перевірку, документи, пов'язані із предметом перевірки, протягом 10 робочих днів з дати початку перевірки. До змін не було зафіксовано, яких саме: «робочих» чи календарних днів – в цьому випадку, а також у разі ненадання документів посадовим особам контролюючого органу на усний запит в узгоджений строк платнику податків направляється письмовий запит й зазначені у письмовому запиті документи надаються платником податків протягом 15 робочих днів з дати отримання запиту контролюючого органу (уточнено фразою «робочих»).

2. ОКРЕМІ ПОДАТКИ І ЗБОРИ

2.3. Податок на додану вартість

2.3.1. Про внесення змін до Порядку ведення Єдиного реєстру податкових накладних. Постанова Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2017 року № 341. Набула чинності 20 травня 2017 року (Урядовий кур'єр, 20.05.2017 р. № 92).

Коментар: Приведено у відповідність норми Постанови Кабінету Міністрів України до норм Податкового кодексу України, що набули чинності з 1 січня 2017 року.

Позитивним моментом слід вважати надане нормативне визначення термінів (податкова накладна, розрахунок коригування, операційний день), які відсутні в Податковому кодексі України.

Недоліками є: тривалий час внесення змін до Постанови після набуття чинності змін до Податкового кодексу України, внесеними 21 грудня 2016 року Законом України № 1797-VIII.

Також слід зауважити, що поки не затверджено критерії, відповідно до яких реєстрація податкових накладних може бути зупинена (хоча перехідний період, який не передбачає зупинення реєстрації податкових накладних завершується 1 липня 2017 року, згідно з пунктом 57 підрозділу 2 Розділу XX Податкового кодексу України).

2.3.2. Про затвердження Змін до Положення про реєстрацію платників податку на додану вартість. Наказ Міністерства фінансів України від 17 березня 2017 року № 368. Набув чинності 12 травня 2017 року (Офіційний вісник України, 12.05.2017 р. № 37).

Коментар: Норми наказу приведено у відповідність до норм Податкового кодексу України в зв'язку з відміною спеціального режиму оподаткування ПДВ для с/г товаровиробників.

З наказу було виключено норми, які регламентували порядок реєстрації сільгосптоваровиробників (платників ПДВ) як суб'єктів спеціального режиму оподаткування, та внесено зміни до форми додатків.

Позитивним моментом цих змін слід вважати факт приведення у відповідність норм наказу до норм Податкового кодексу, але разом із тим знову викликає подив тривалий час на внесення цих змін, після прийняття рішення щодо скасування спеціального режиму оподаткування ПДВ для сільгосптоваровиробників.

2.3.3. Про внесення затвердження Змін до Порядку повернення коштів, помилково або надміру зарахованих до державного та місцевого бюджетів. Наказ Міністерства фінансів України від 6 квітня 2017 року № 415. Набув чинності 19.05.2017 р. (Офіційний вісник України, 19.05.2017 р., № 39).

Коментар: Норми наказу приведено у відповідність до норм Податкового кодексу України.

Так зокрема, додано пункт 4¹, який дослівно повторює норму пп. 43.4¹ Податкового кодексу України (що була додана згідно зі змінами, внесеними Законом України від 21 грудня 2016 року № 1797-VIII).

“4¹. У разі повернення надміру сплачених податкових зобов'язань з податку на додану вартість, зарахованих до бюджету з рахунка платника податку в системі електронного адміністрування податку на додану вартість у порядку, визначеному пунктом 200.¹⁵ статті 200¹ Податкового кодексу України, такі кошти підлягають поверненню виключно на рахунок платника в системі електронного адміністрування податку на додану вартість, а у разі його відсутності на момент звернення платника податків з заявою про повернення надміру сплачених податкових зобов'язань з податку на додану вартість чи на момент фактичного повернення коштів – шляхом перерахування на поточний рахунок платника податку в установі банку.

Позитивним моментом цих змін слід вважати факт приведення у відповідність норм наказу до норм Податкового кодексу, але внесення змін відбувалося доволі тривалий час після набуття чинності змін до Податкового кодексу України.

2.6. Рентна плата

Про застосування коефіцієнта рентабельності. Лист ДФС України № 11510/7/99-99-12-02-03-17 від 10.05.2017 р.

Коментар: Листом, що коментується, ДФС України надає рекомендації щодо практичного застосування коефіцієнта рентабельності гірничодобувних підприємств при обчисленні податкових зобов'язань з рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин. Так, розміри тимчасових (до проведення державної експертизи матеріалів геолого-економічної оцінки запасів корисних копалин) коефіцієнтів рентабельності гірничого підприємства для застосування під час обчислення податкових зобов'язань з рентної плати у 2017 році, становлять:

- для нафтогазових підприємств – 0,87;
- для всіх інших гірничих підприємств – 0,22.

Таким чином, якщо підприємство яке здійснює видобуток на підставі спеціального дозволу на користування надрами та має протокол затвердження запасів корисних копалин ділянки надр (родовища або частини родовища) державна експертиза яких виконана у порядку визначеному Положенням про порядок проведення державної експертизи та оцінки запасів корисних копалин,

затвердженням Постановою Кабінету Міністрів України № 865 від 22.12.1994р. після 2012 року, застосовує коефіцієнт рентабельності, який визначено у такому протоколі затвердження запасів корисних копалин ділянки надр (родовища або частини родовища). В свою чергу, якщо державна експертиза виконана до 2012 року, застосовується коефіцієнт рентабельності гірничого підприємства, який відповідає величині 3-х облікових ставок НБУ, що діяли у податковому (звітному) періоді.

У разі якщо підприємство, яке здійснює видобуток з метою геологічного вивчення, у тому числі на етапі дослідно-промислової розробки, та не має протоколу затвердження запасів корисних копалин (родовища або частини родовища), оскільки геологічне вивчення такого родовища або частини родовища ще не завершено у встановлений спеціальним дозволом на користування надрами термін виконання державної експертизи, або якщо підприємство здійснює видобуток на підставі погодження Державної служби геології та надр України, яке не містить вимог щодо обов'язкового геологічного вивчення такого родовища із оцінкою та захистом запасів корисних копалин шляхом виконання державної експертизи у порядку визначеному Положенням № 865, **обчислює податкові зобов'язання з рентної плати із застосуванням вищенаведених коефіцієнтів рентабельності гірничого підприємства.**

Отже, такий регулятивний вплив нівелює можливі ризики при складанні звітності з рентної плати платниками податку, для яких у конкретному звітному (податковому) періоді державна експертиза та оцінка запасів корисних копалин – не проведена (не завершена). Також, листом надано роз'яснення стосовно застосування коефіцієнтів рентабельності в залежності від терміну проведення державної експертизи корисних копалин, що сприятиме спрощенню ведення податкового обліку.

2.10. Єдиний податок

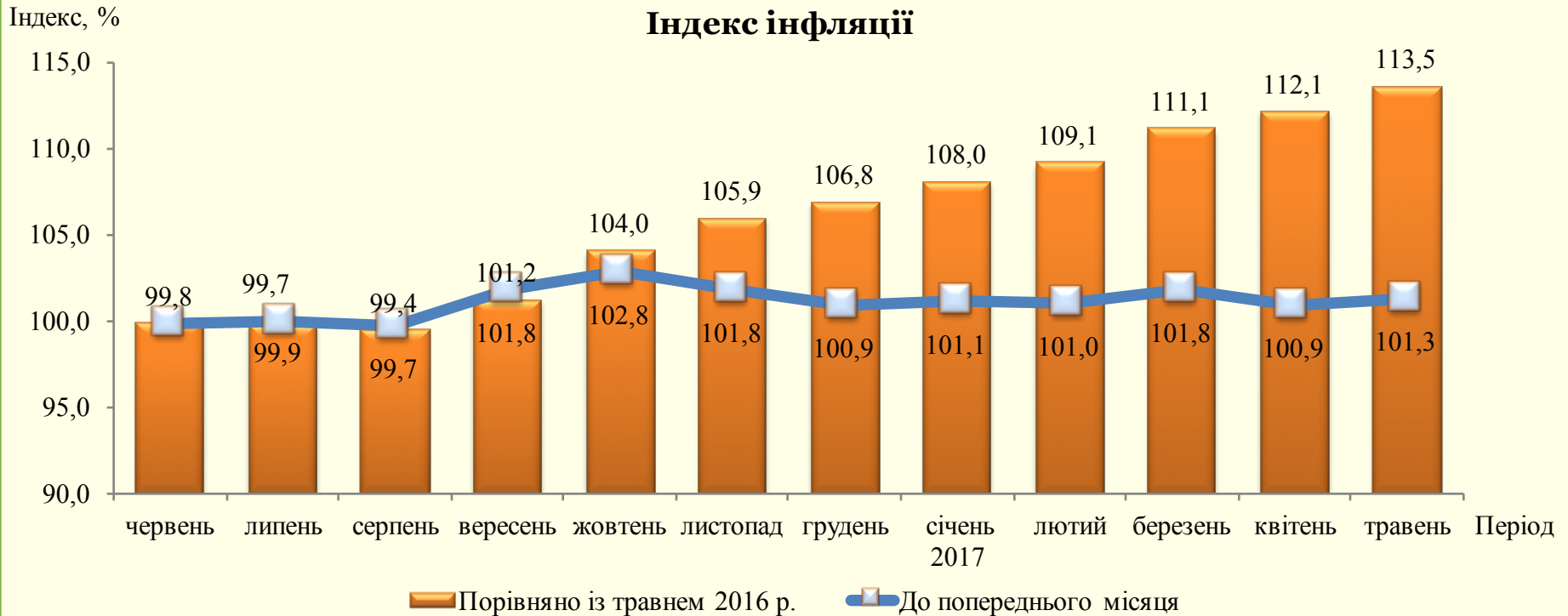
«Про затвердження Змін до наказу Міністерства фінансів України від 19 червня 2015 року № 578». Наказ Міністерства фінансів України від 17.03.2017 р. № 369. Набув чинності 05.05.2017 р. (Офіційний вісник України, 05.05. 2017 р. № 36).

Коментар: Наказом внесено зміни до форми декларації з єдиного податку, що відповідають актуальним ставкам податку для третьої групи. Позитивним результатом прийняття акту є усунення протиріч в нормативно-правовій базі, що встановлює порядок розрахунку податкових зобов'язань,

заповнення та подання звітності до контролюючих органів. Однак, зважаючи на те, що форма декларації вимагала оновлення ще з 2016 року, коли були змінені ставки єдиного податку для платників третьої групи, можна говорити про значне затягування процедури приведення у відповідність до чинного законодавства відомчих нормативно-правових актів у сфері оподаткування.

4. ДОВІДКОВА ІНФОРМАЦІЯ

За даними Державної служби статистики України, у травні 2017 р. відбулося прискорення темпів інфляції порівняно із попереднім місяцем. Відповідні зміни є наслідком зростання споживчих цін на усі види товарів та послуг, за винятком окремих категорій продуктів харчування (яйця та молочні продукти), одягу і взуття, послуг залізничного пасажирського транспорту. Порівняно із травнем 2016 р. (за останні 12 місяців) ціни на споживчому ринку зросли на 13,5%.

Значення індексу інфляції може впливати на:

- коригуючі коефіцієнти, які застосовуються до ставок рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин (п. 252.22 ПКУ);
- індексацію нормативної грошової оцінки земель (ст. 289 ПКУ);
- базу оподаткування єдиним податком для платників єдиного податку четвертої групи (п. 292¹.2 ПКУ);
- індексацію ставок акцизного податку, екологічного податку, рентної плати (абз. 9 пункту 4 Розділу XIX).

5. ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ПРОВЕДЕННЯ АНАЛІЗУ РЕГУЛЯТОРНОГО ВПЛИВУ ПРОЕКТІВ РЕГУЛЯТОРНИХ АКТІВ В СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ

Оцінювання якості проведення аналізу регуляторного впливу проекту НПА (що здійснюється на основі методики, затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження методик проведення аналізу впливу та відстеження результативності регуляторного акта» від 11 березня 2004 р. №308) має метою визначення якості здійснення регуляторної діяльності Державної фіскальної служби України та здійснюється за методикою, розробленою НДЦ ІПР НАН України [<http://ndc-igr.org/>].

Оцінювання відбувається за критерієм наявності якісної та кількісної складової в аналізі регуляторного впливу проектів.

Кількісна оцінка проекту передбачає аналіз витрат на одного суб'єкта господарювання великого і середнього підприємства; аналіз бюджетних витрат на адміністрування регулювання для суб'єктів великого і середнього підприємства; аналіз М-тесту та аналіз показників результативності регуляторного акта, які встановлюються протягом різних періодів після набрання чинності актом. Для оцінювання кількісної складової використовується коефіцієнт повноти кількісної оцінки, що розраховується за формулою:

$$K_k = K_{fk} / K_{kz},$$

де: **K_k**-коефіцієнт повноти кількісної оцінки;
K_{fk}-кількість фактично оцінених кількісних показників;
K_{kz}-загальна сума кількісних показників.

Крім того, у разі неможливості обчислення розмірів прогнозних значень показників результативності у звіті проведеного АРВ може наводитися їх текстовий опис. Отже, за наявності лише текстового опису кількісних показників, для проведення оцінки, вони вважаються проаналізованими описовим способом та позначаються, як «О». Для оцінки співвідношення кількості показників, наведених в текстовій та числовій формах, застосовується коефіцієнт описового заміщення кількісних показників (**K_o**), який розраховується за формулою:

$$K_o = K_{ko} / K_{ok},,$$

де: **K_o** - коефіцієнт описового заміщення кількісних показників;
K_{ko} - кількість показників оцінених описовим способом;
K_{ok} - загальна сума оцінених кількісних показників.

Методика проведення АРВ також включає якісні показники: визначення проблеми, яку передбачається розв'язати шляхом державного регулювання, визначення цілей державного регулювання, визначення усіх прийнятних альтернативних способів досягнення зазначених цілей, опис механізму, який пропонується застосувати для розв'язання проблеми, обґрунтування можливості досягнення визначених цілей у разі прийняття регуляторного акта, обґрунтування запропонованого строку дії акта, визначення заходів, з допомогою яких буде здійснюватися відстеження результативності акта. Для оцінювання якісної складової АРВ використовується коефіцієнт повноти якісної оцінки, що розраховується за формулою:

$$K_{як} = K_{оя} / K_{яз}$$

де: **K_{як}**-коефіцієнт повноти якісної оцінки;
K_{оя}-кількість оцінених якісних показників;
K_{яз}-загальна кількість якісних показників.

Для оцінювання та виявлення тенденцій повноти розробки АРВ проектів нормативно-правових актів ДФСУ використано інтегральний показник, який враховує кількісні та якісні коефіцієнти та містить наступні складові:

$$K_I = (K_{як} + K_k) / 2$$

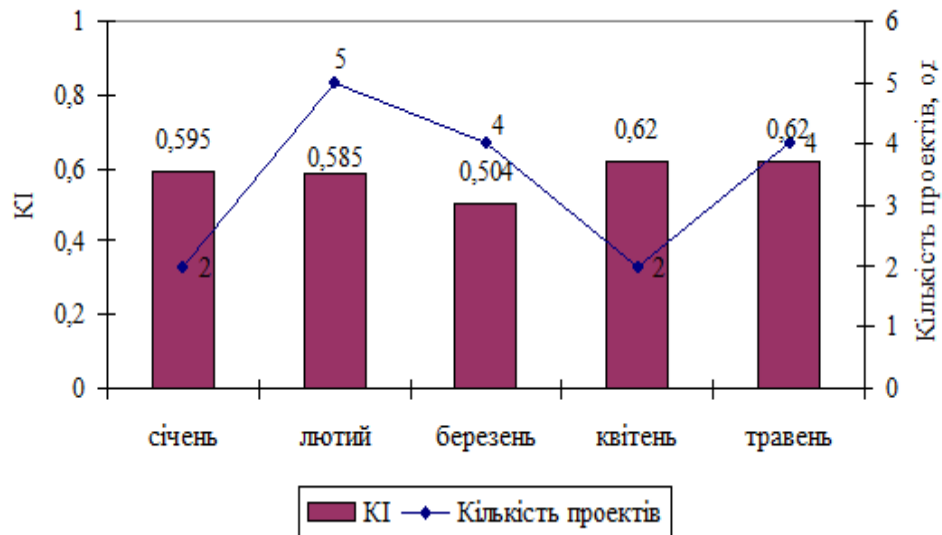
де: **K_{як}**-коефіцієнт повноти якісної оцінки;
K_к-коефіцієнт повноти кількісної оцінки.

Надалі, буде здійснюватися оцінювання стану проведення АРВ проектів регуляторних актів в сфері оподаткування для проведення більш глибокого дослідження нормативно-правового середовища.

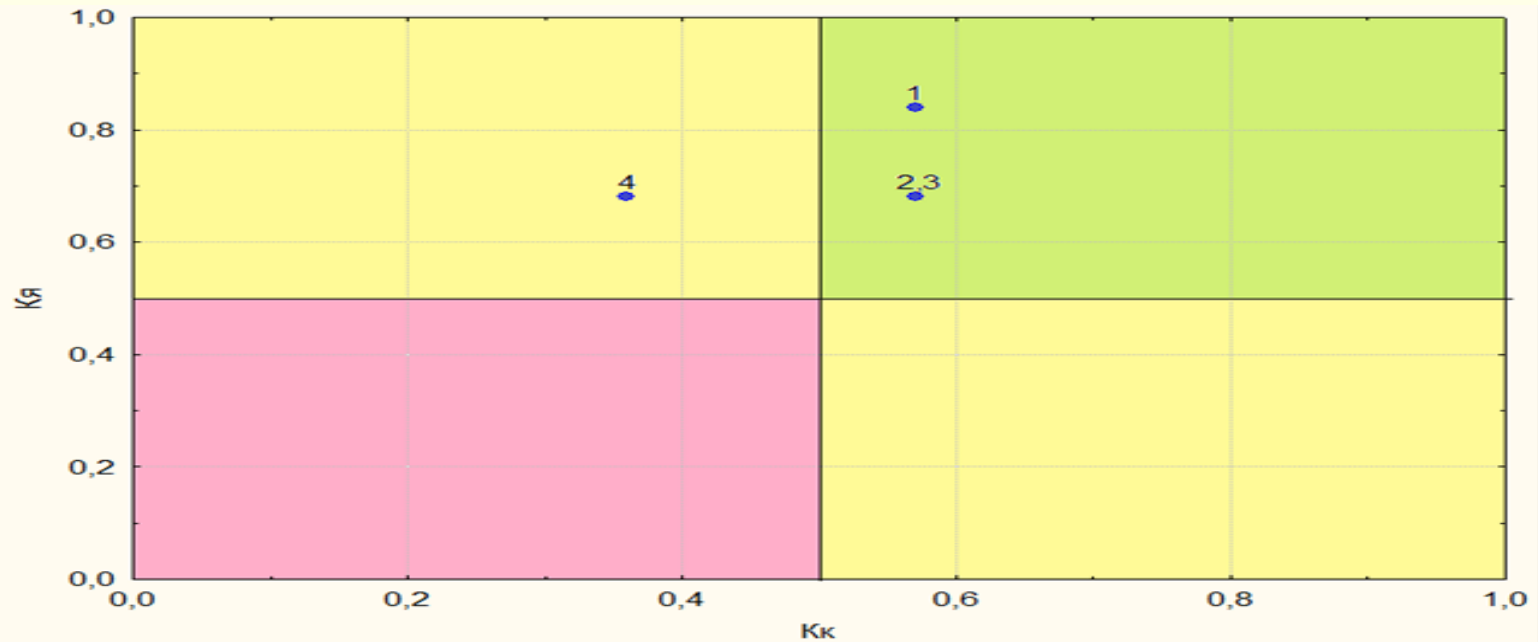
Результати проведення оцінки АРВ проектів регуляторних актів в сфері оподаткування за січень – травень 2017 р.

Місяць	Кількість проектів	Кк	Ко	Кя	КІ
січень	2	0,5	0,86	0,63	0,57
		0,5	0,86	0,74	0,62
лютий	5	0,36	0,6	0,63	0,5
		0,32	0,71	0,79	0,55
		0,27	0,67	0,79	0,53
		0,57	0,75	0,74	0,66
		0,57	0,88	0,63	0,6
березень	4	0,43	0,67	0,63	0,53
		0,29	0,83	0,58	0,435
		0,50	0,86	0,42	0,46
		0,39	0,56	0,79	0,59
квітень	2	0,47	0,86	0,74	0,61
		0,41	0,44	0,84	0,63
травень	4	0,57	0,38	0,84	0,705
		0,57	0,75	0,68	0,625
		0,57	0,75	0,68	0,625
		0,36	0,80	0,68	0,52

Кількість розроблених проектів регуляторних актів в сфері оподаткування в травні 2017 р. є більшою за аналогічний показник в квітні та січні 2017 р., однак, меншою за аналогічний показник в лютому 2017 р.. При цьому загальна якість проведення АРВ в травні є вищою за січень-березень 2017 р, про що свідчить середнє значення інтегрального показника КІ за ці періоди.

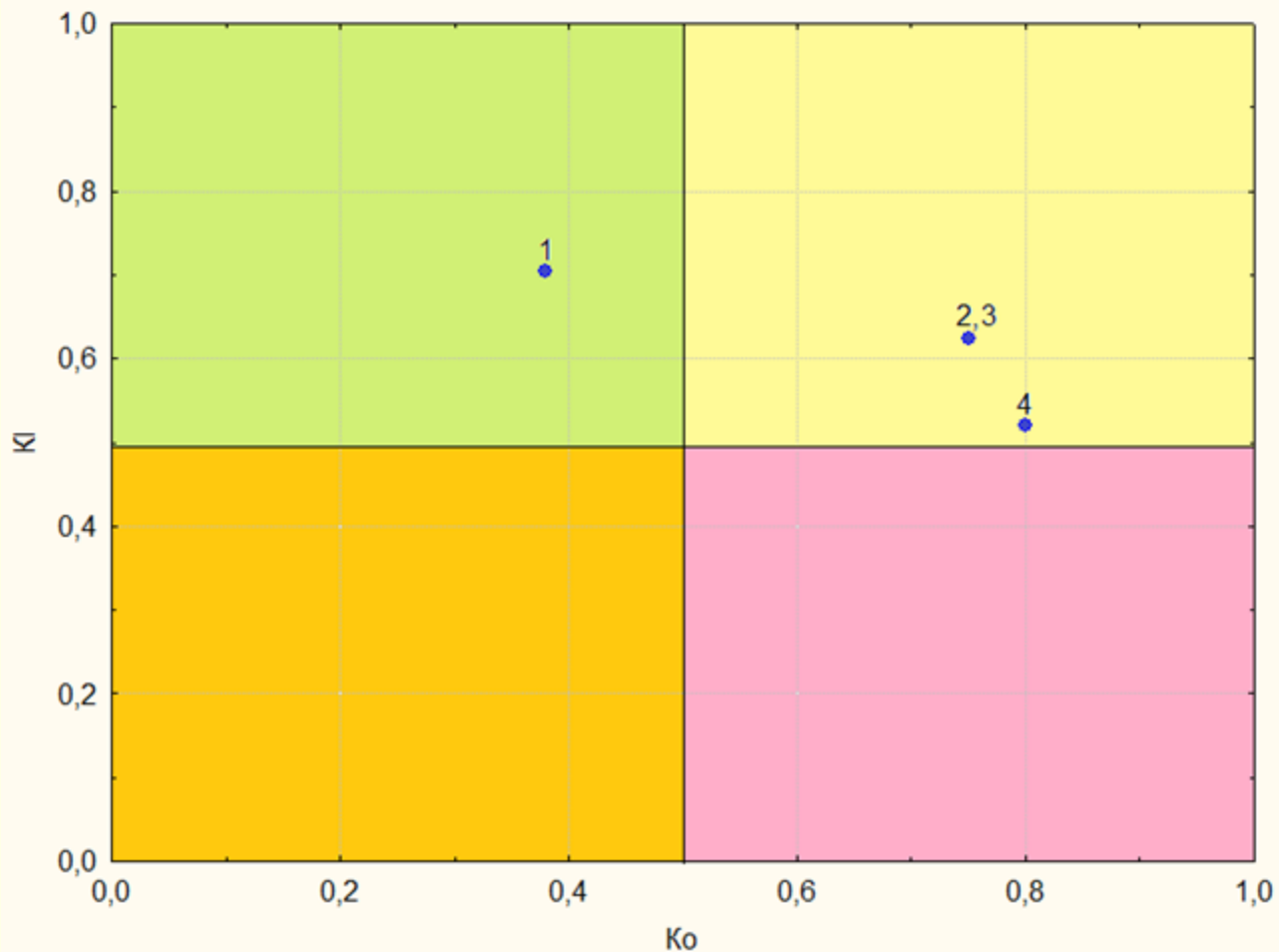
Для інтерпретації результатів оцінювання було побудовано матрицю розподілу проектів НПА за коефіцієнтами повноти кількісної та якісної оцінок. Наведена матриця складається з 4 квадрантів. З точки зору аналізу, найкращим вважається квадрант позначений зеленим кольором, оскільки до нього увійшли проекти НПА, які характеризуються повною якісною та кількісною оцінкою. Найгіршим є квадрант позначений червоним кольором, в якому коефіцієнти повноти якісної та кількісної оцінки є найнижчими. Квадранти позначені жовтим кольором містять середні значення $K_{як}$ і $K_{кк}$.

*Номера нормативно правових актів на рисунку відповідають порядковому номеру проекту у місяці

*Порядковий номер проекту регуляторного акта	Назва проекту регуляторного акта
1	Проект Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку ведення Єдиного державного реєстру витратомірів – лічильників обсягу виробленого та реалізованого пального і рівнемірів – лічильників рівня пального у даних з них електронними засобами зв'язку»
2	Проект Постанови Кабінету Міністрів України «Про визнання такими, що втратили резервуарі, передачі облікових чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України»
3	Проект Постанови Кабінету Міністрів України"Про затвердження Порядку утилізації транспортних засобів, що переходять у власність держави, які не реалізовані в установленому порядку та (або) не придатні для експлуатації, та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України"
4	Проект Наказу Міністерства фінансів України «Про затвердження Критеріїв оцінки ступеня ризиків, достатніх для зупинення реєстрації податкової накладної/розрахунку коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних, та Переліку документів, достатніх для прийняття рішення про реєстрацію податкової накладної/розрахунку коригування»

Згідно з матрицею, якість підготовки проектів АРВ в сфері оподаткування протягом травня 2017 р. є високою: перший-третій проекти нормативно-правових актів характеризуються високим рівнем розрахунку якісних та кількісних показників. Тому вказані проекти нормативно-правових актів потрапили до зеленого квадранту. За четвертим проектом значення коефіцієнту повноти кількісної оцінки свідчить про часткове оцінювання кількісних показників, тому проект нормативно-правового акту потрапив до жовтого квадранту.

*Номера нормативно правових актів на рисунку відповідають порядковому номеру проекту у місяці

Згідно з результатами побудованої матриці можна зазначити, що перший проект регуляторного акту в сфері оподаткування потрапив за повнотою проведення АРВ до зеленого квадрату, що свідчить про високу якість підготування АРВ за цим нормативно-правовим актом. При цьому другий-четвертий проекти потрапили до жовтого квадрату, що свідчить про задовільну якість підготування АРВ за цими проектами. Проекти характеризується середнім значенням коефіцієнту описового заміщення кількісних показників.

5. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ, ЩО НАБУЛИ ЧИННОСТІ В ТРАВНІ 2017 р.

Найменування нормативного акту	Дата набуття чинності
«Про затвердження Змін до наказу Міністерства фінансів України від 19 червня 2015 року № 578». Наказ Міністерства фінансів України від 17.03.2017 р. № 369	05.05.2017 (див. даний випуск моніторингу)
Про затвердження Змін до Положення про реєстрацію платників податку на додану вартість. Наказ Міністерства фінансів України від 17 березня 2017 року № 368	12.05.2017 (див. даний випуск моніторингу)
«Про внесення змін до наказу Міністерства фінансів України від 10 березня 2016 року № 344» . Наказ Міністерства фінансів України № 399 від 30.03.2017 р	15.05.2017 (див. даний випуск моніторингу)
Про внесення затвердження Змін до Порядку повернення коштів, помилково або надміру зарахованих до державного та місцевого бюджетів. Наказ Міністерства фінансів України від 6 квітня 2017 року № 415	19.05.2017 (див. даний випуск моніторингу)
Про внесення змін до Порядку ведення Єдиного реєстру податкових накладних. Постанова Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2017 року № 341	20.05.2017 (див. даний випуск моніторингу)

**Моніторинг підготовлено експертно-аналітичною групою
Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку
Національної Академії Наук України (<http://ndc-ipr.org>) і кафедрою
оподаткування Харківського національного економічного університету
імені Семена Кузнеця (<http://vk.com/public76418287>)**

під керівництвом заступника директора НДЦ ІПР з наукової роботи, доктора економічних наук,
професора, Заслуженого економіста України **Ю.Б. Іванова**

за участю:

завідуючого відділом НДЦ ІПР, к.е.н. **І.В. Ярошенка;**

завідувача кафедри оподаткування, к.е.н., доц. **О.Є. Найденка;**

доцента кафедри оподаткування, к.е.н. **С.В. Антоненка;**

доцента кафедри оподаткування, к.е.н. **А.О. Єніної-Березовської;**

доцента кафедри оподаткування, к.е.н. **Є.І. Котлярова;**

старшого викладача кафедри оподаткування, к.е.н. **О.С. Віннікової;**

старшого викладача кафедри оподаткування, к.е.н. **О.В. Костяної;**

старшого викладача кафедри оподаткування **Г.В. Назаренко;**

викладача кафедри оподаткування **О.В. Белосвета;**

викладача кафедри оподаткування **Ю.М. Малишко;**

аспіранта кафедри оподаткування **С. Капустника.**